

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування
Збаразького районного суду Тернопільської області
16.04.2024

м. Тернопіль, 2024 рік

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» 16.04.2024 групою НПМ здійснено відвідування Збаразького районного суду Тернопільської області (далі – суд, судовий орган).

Відвідування здійснювала:

Трінька-Яворська Тетяна Іванівна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Суд розташований за адресою: вул. Грушевського, 13, м. Збараж, Тернопільського району, Тернопільської області, поштовий індекс 47302.

Керівництво:

Левків Андрій Іванович – голова Збаразького районного суду Тернопільської області;

Гавіловська Галина Степанівна – керівник апарату суду.

Штатна чисельність працівників суду – 26 осіб, з них штатна чисельність суддів – 4 осіб.

Будівля суду включає 2 поверхи та цокольне приміщення, оснащена автономним опаленням, системами водопостачання та водовідведення. Ззовні та всередині приміщення обладнано системою відеоспостереження, має протипожежну сигналізацію, вогнегасники, план евакуації.

Під час відвідування встановлено, що у приміщенні суду (загальному коридорі) наявні інформаційні стенди з інформацією для осіб, які прибули до суду, про розпорядок роботи суду, надання безоплатної правової допомоги, взірці заяв, пам'ятки для відвідувачів про права та обов'язки учасників судового процесу, реквізити судового збору, тощо (фото 1). Інформаційні тактильні таблички для кабінетів виконанні шрифтом Брайля (фото 2).

У приміщенні суду облаштовано три зали судових засідань, з яких один зал для розгляду кримінальних справ, який облаштований боксом з органічного скла та обладнаний системою відеоконференцзв'язку для проведення судових засідань у режимі відеоконференції (фото 3).

Охорона та підтримання громадського порядку в приміщеннях суду здійснюється Територіальним управлінням Служби судової охорони у Тернопільській області.

Під час відвідування групою НПМ вивчено службову документацію, оглянуто приміщення суду щодо відповідності вимогам законодавства України та міжнародних стандартів.

На момент відвідування обвинувачені (підсудні) чи засуджені в суді не перебували.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування групи НПМ здійснено 02 грудня 2019 року. За результатами попереднього відвідування надані наступні рекомендації:

1. Збаразькому районному суду:

дооформити інформаційні стенди зразками основних процесуальних документів (заяв, скарг), що подаються громадянами в суд;

запровадити графік проведення кварцування приміщень суду та журнал обліку;

забезпечити об'єктивне складання актів комісійних обстежень технічного укріплення приміщення суду, відображення у них проблемних питань та звернення за їх вирішенням до територіального управління ДСА України.

2. Територіальному управлінню Державної судової адміністрації України у Тернопільській області були надані рекомендації:

обладнання приміщення для розміщення особового складу варту (конвою) та камери для підсудних (засуджених) відповідно до встановлених вимог;

обладнання в приміщенні суду спеціальних (службових) входів та ізольованих маршрутів для конвоювання підсудних (засуджених), а також бокс або огорожений майданчик для спеціального автомобіля;

обладнання всіх необхідних приміщень, передбачених державними будівельними нормами, в т.ч. кімнати для роботи адвоката з підсудними/засудженими або місце для конфіденційного спілкування з адвокатом у приміщеннях для підсудних (засуджених) та конвою;

створення належних умов для участі в судових засіданнях маломобільних груп населення та обладнати приміщення суду відповідно до норм щодо доступності будинків і споруд для цієї категорії осіб. Забезпечити дотримання прав осіб з інвалідністю, в тому числі в залах судових засідань, визначити місця для інвалідів, які пересуваються в колісних кріслах.

Рекомендації, надані за результатом попереднього відвідування, виконано частково.

З бічної сторони приміщення суду територію суду обладнано огороженою стоянкою для спеціального автотранспорту варту; додатковий вхід суду обладнано новим пандусом; у суді ведеться журнал режиму кварцування приміщень Збаразького районного суду та виконуються роботи з санітарної обробки приміщень за допомогою опромінювача бактерицидного побутового відповідно до Порядку виконання робіт із санітарної обробки приміщень суду за допомогою опромінювача бактерицидного побутового затвердженого наказом керівника апарату Збаразького районного суду від 03.09.2019 №35-од; у вестибюлі суду знаходиться у вільному доступі папка із зразками основних процесуальних документів (заяв, скарг), що подаються громадянами в суд (фото 4, 5, 6, 7).

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права осіб на гідні умови тримання (ст. 28 Конституції України, ст. 25 Загальної декларації прав людини, п. 6.5.2 Державних будівельних норм України В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди» (далі – ДБН)).

1. Під час відвідування приміщень суду встановлено факт порушення вимог п. 6.5.2. ДБН, де визначено, що кількість камер для підсудних (засуджених) слід передбачати виходячи з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ. Беручи до уваги викладене, в зазначеному суді, де розташована одна зала судових засідань для розгляду кримінальних справ, має бути обладнано три камери та площа кожної камери повинна бути не менше ніж 4,0 м². Крім цього, згідно з пунктом 10 Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах підсудних (засуджених) за вимогою судів, затвердженого спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України від 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68 (далі - Інструкція) кількість камер передбачається із розрахунку для забезпечення роздільного розміщення чоловіків і жінок, дорослих та неповнолітніх, інших осіб відповідно до вимог статті 8 Закону України «Про попереднє ув'язнення» та статті 88 Кримінально-виконавчого кодексу України.

У ході відвідування було встановлено, що у суді облаштовано лише 2 камери для тимчасового тримання підсудних (засуджених) (фото 8).

2. У порушення п. 20 Мінімальних стандартних правил поводження з в'язнями, п. 22.5 Європейський пенітенціарних правил та вимог п. 12 Інструкції, обвинувачені (підсудні), засуджені не мають доступу до чистої питної води. Ємність для питної води на момент відвідування була порожня. Відповідно, обвинувачені (підсудні) засуджені знаходяться в камерах з порушенням своїх прав, у наслідок чого, останні вимушені пити технічну воду в санітарному вузлі або інших непередбаченими державними нормами джерелах.

Порушення права на професійну правничу допомогу (ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, ст. 59 Конституції України).

3. У порушення ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, ст. 59 Конституції України, вимог п. 6.5.2 ДБН у приміщенні суду не обладнано кімнату для роботи адвоката з підсудними (засудженими), що унеможливило реалізацію їх права на захист. Таке спілкування відбувається у залі судового засідання, чим не забезпечується його конфіденційність.

Комітет із запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню у 21-ій Загальній доповіді

наголошує на необхідності проведення зустрічі адвоката із затриманою особою у приватному порядку, віч-на-віч для того, щоб затримана особа відкрито говорила яким чином з нею поводитьсь. Комітет не вбачає жодної необхідності відступати від принципу конфіденційності зустрічей між адвокатом і зацікавленою особою.

У справі «Фірстов проти Росії» (скарга № 67312/12) Європейський суд з прав людини констатував, що хоч підсудний і міг спілкуватися зі своїм захисником через загородження у залі суду, у тому числі під час перерв, які оголошувалися для цієї мети суддею за клопотанням заявника, не було доведено, що такі консультації носять конфіденційний характер у зв'язку з присутністю конвою у межах досяжності слуху. Таким чином, ЄСПЛ засвідчив порушення ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Порушення права осіб на рівний доступ до правосуддя (ст. 9, 13 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю та ст. 21 Конституції України)

4. У порушення Державних будівельних норм України 2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель та споруд. Основні положення» затвердженого наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України 30.11.2018 № 327 (далі – ДБН Інклюзивність), санітарна кімната суду не обладнана для користування осіб з інвалідністю (фото 5).

Доступ до приміщення суду для маломобільних груп населення центральним входом не забезпечений через відсутність пандуса.

Для цієї категорії осіб встановлено металевий пандус, що розташований з бічної сторони приміщення суду запасного входу. Інформація про додатковий вхід для осіб з обмеженими фізичними можливостями розміщена на будівлі суду. Проте, в середині приміщення внутрішні сходи, що ведуть з рівня тамбуру (вестибюля) на рівень першого поверху, а також до залів на 2 поверх пандусом не обладнані, що не сприяє вільному доступу цієї категорії осіб до правосуддя.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Територіальному управлінню Державної судової адміністрації України в Тернопільській області:

1. Облаштувати приміщення для підсудних (засуджених) і конвою відповідно до міжнародних та національних стандартів.
2. Облаштувати кімнату для роботи адвоката з підсудними (засудженими).
3. Обладнати санітарну кімнату суду для користування осіб з інвалідністю.
4. Створити умови для відвідування суду маломобільними групами населення.

Збаразькому районному суду Тернопільської області:

Вжити заходи щодо запобігання порушень, що можуть призводити до порушень прав людини.

Додатки: фотофіксація на 2 арк. в 1 прим.

**Головний спеціаліст відділу
сприяння роботі регіональних
представництв Секретаріату
Уповноваженого Верховної
Ради України з прав люди**

Тетяна ТРІНЬКА-ЯВОРСЬКА

Додатки

Фото 1

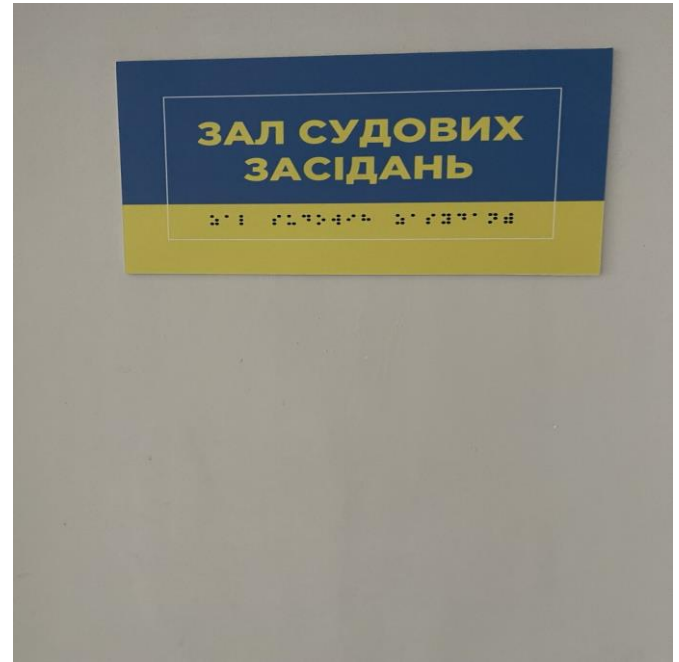

Фото 3

Фото 4

Фото 5

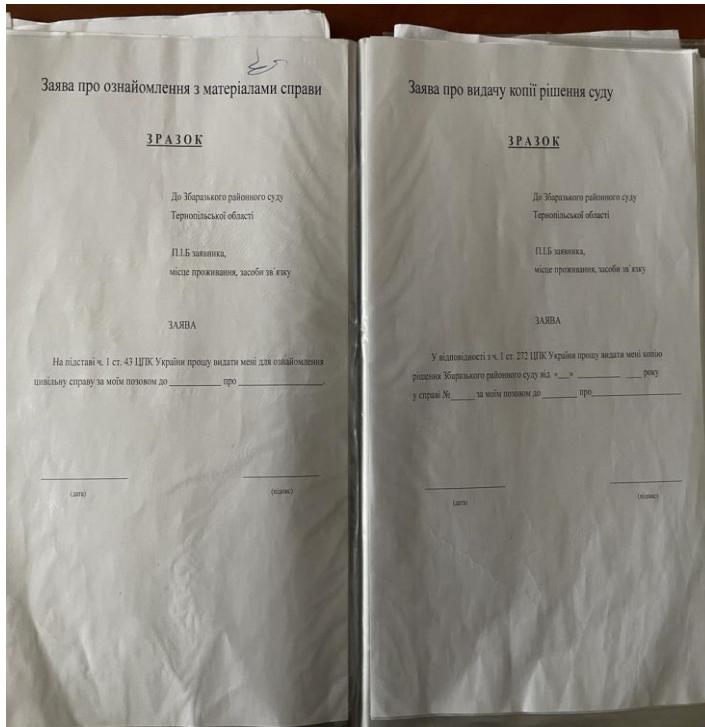

Фото 6

Фото 7

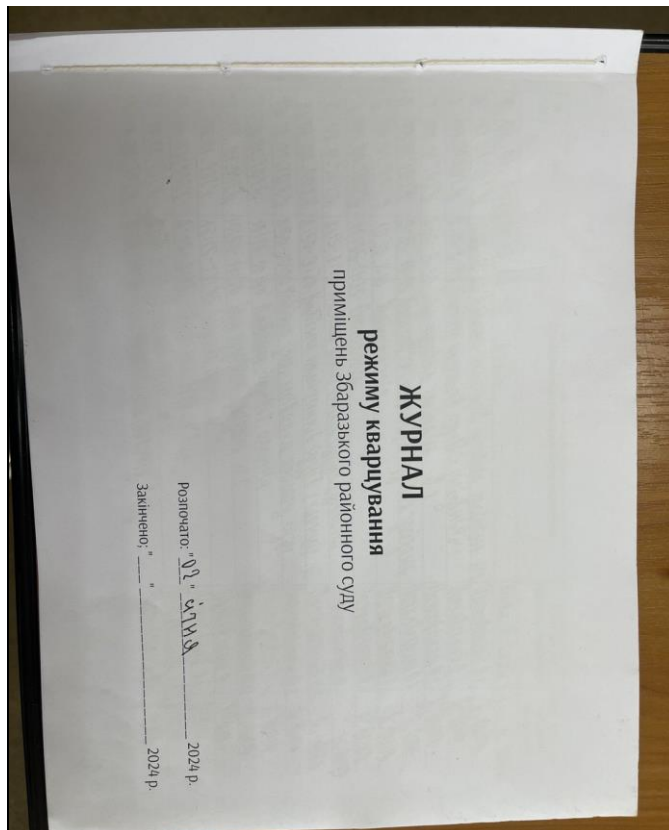

Фото 8

